

Som som drets. som lluita.

Informe «SINISTRALITAT LABORAL A CATALUNYA. 2017/2018»

15 d'abril de 2019

FINANCIADO POR:

AT 2018-0074

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE TRABAJO, MIGRACIONES
Y SEGURIDAD SOCIAL

FUNDACIÓN
ESTATAL PARA
LA PREVENCIÓN
DE RIESGOS
LABORALES, F.S.P.

SALUT LABORAL, DRET DE VIDA

Alerta social: La no inversió en prevenció malmet la nostra salut i ens costa la vida

365 dies de sinistres i pèrdues: Dades de sinistralitat de Catalunya, 2017/2018

Salut laboral i gènere: la precarietat té rostres de dona

Dades de sinistralitat per gènere, 2017/2018

Les diferències sectorials

Dades de sinistralitat per sectors: agricultura, construcció, indústria, serveis, 2017/2018

Dades per províncies catalanes

Dades de sinistralitat per províncies catalanes: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, 2017/2018

Dades per comarques catalanes

Dades de sinistralitat per comarques catalanes 2017/2018

Malalties professionals a Catalunya

Evolució Gener-Setembre comparativa 2017/2018

El perquè dels accidents i les malalties professionals

Reforma laboral: Noves formes de treball

2019, el drama continua. La necessitat d'un canvi

Posicionament de la UGT de Catalunya

SALUT LABORAL, DRET DE VIDA

Alerta social: La no inversió en prevenció, malmet la nostra salut i ens costa la vida

365 dies de sinistres i pèrdues: Dades de sinistralitat de Catalunya, 2017/2018

Segons l'Observatori de Treball i Model Productiu de la Generalitat, a Catalunya el 2018 es van produir **242.083*** accidents de treball, entre accidents amb baixa, sense baixa i in itinere, amb un augment del **+1,66%** respecte a les dades del 2017, en què 238.125 persones van patir accidents laborals.

Dels **242.083** accidents laborals totals, **94.695** van ser **accidents de treball amb baixa**, un **+3,82%** més que el 2017 en el mateix període (91.215 accidentats amb baixa el 2017).

Afortunadament, els accidents laborals greus són molt menys freqüents que els accidents lleus; dels **94.695** accidents totals del 2018, 94.124 van ser lleus i 511 greus. Tanmateix, les últimes xifres del 2017 i del 2018 indiquen que, en l'últim any, els accidents amb baixa totals provocats per l'activitat laboral han augmentat.

127.735 accidents varen ser **sense baixa**, un **-0,48%** menys que el 2017 (128.356 accidentats sense baixa el 2017).

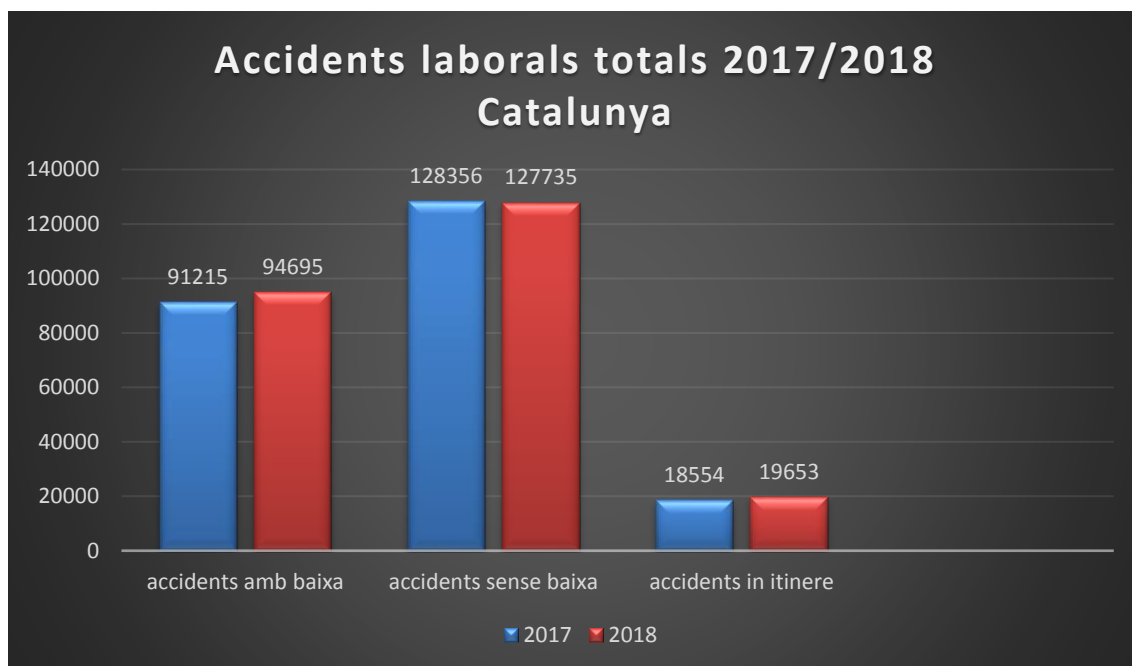
I **19.653 accidents** es van produir **in itinere**, un **+5,92%** més que el 2017, que en concret van ser 18.554. Estudis demostren que 1 de cada 5 accidents laborals greus són accidents de trànsit (tenint en compte que la majoria dels accidents de trànsit, laborals o no, s'esdevenen en trajectes curts).

Les dades de sinistralitat laboral no deixen cap mena de dubte: la tendència a l'alça dels accidents ens demostra el deteriorament del sistema preventiu a les empreses com a conseqüència de la crisi econòmica i de les reformes laborals.

ACCIDENTS DE TREBALL A CATALUNYA 2017/2018			
	2017	2018	%
Accidents de treball amb baixa			
Lleus	90.695	94.124	+3,78%
Greus	532	511	-3,95%
Mortals	54	60	11,11%
Total amb baixa	91.215	94.695	3,82%
Accidents sense baixa	128.356	127.735	-0.48%
Accidents in itinere	18.554	19.653	+5,92%

Dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya

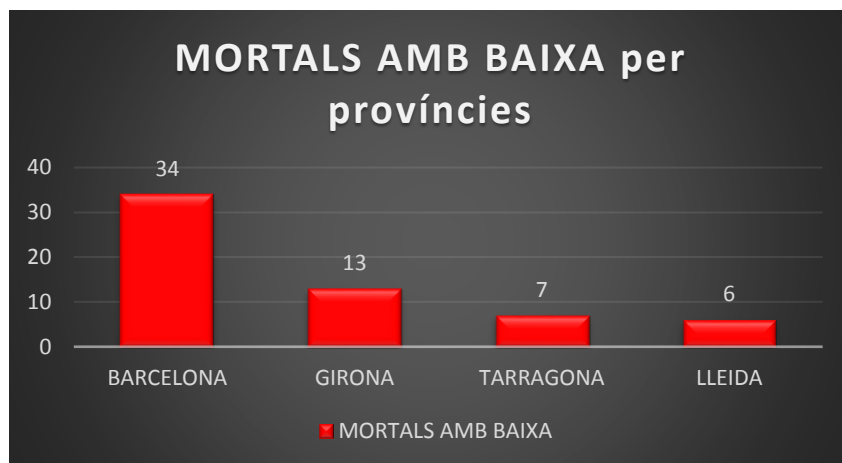
Les dades mostren només una petita part de la realitat del món laboral, ja que és ben sabut que algunes empreses eludeixen el reconeixement i la declaració dels accidents de treball i desvien cap al sistema públic de salut els danys causats pel treball, i dificulten el dret a l'atenció sanitària per part de les mútues d'accidents de treball. I reflecteixen l'impacte socioeconòmic de les reformes laborals, de les polítiques d'austeritat i la no inversió en prevenció de riscos laborals, fent que el dia a dia del món laboral sigui una pel·lícula de baix cost i nul·la inversió que no pot arribar a tots els públics.

La no inversió en prevenció malmet la nostra salut i ens costa la vida

82 persones treballadores van perdre la vida a la feina durant el 2018 a Catalunya. D'aquestes 82 víctimes, **60** van ser per accidents mortals al lloc de treball i **22** per accidents mortals in itinere.

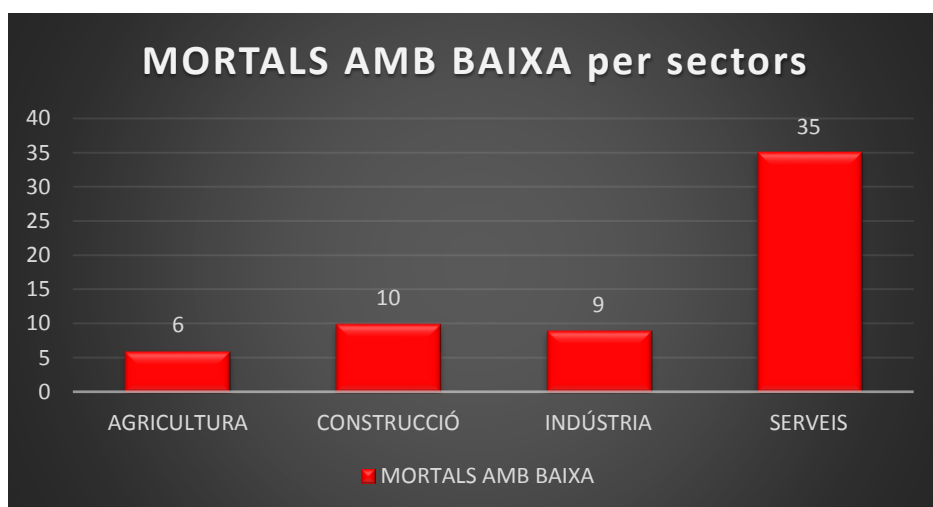
Dels 60 accidents mortals a la feina, 34 van ser persones mortes a la província de Barcelona, 13 a la província de Girona i 7 a la de Tarragona i 6 a la província de Lleida.

Gràfica accidents de treball mortals amb baixa totals a Catalunya per províncies, 2017-2018

Les dades dels 60 accidents mortals amb baixa del 2018 representen un 11,11% més que el 2017, que varen ser 54.

Per sectors productius, els 60 mortals es van distribuir en 35 al sector de serveis, 10 al sector de la construcció, 9 al sector de la indústria i 6 al de l'agricultura.

Gràfica accidents de treball mortals amb baixa totals a Catalunya per sectors, 2017-2018

Respecte a la tipologia i gravetat dels accidents laborals amb baixa en nombre absolut de l'any 2018, les dades mostren que els accidents mortals no traumàtics han baixat un -7,14% respecte a les dades del 2017, els accidents mortals traumàtics no relacionats amb la feina pugen un +5% i els traumàtics mortals relacionats amb el trànsit un 116,67%, passant dels 6 del 2017 als 13 del 2018.

Les causes més freqüents de mort per accident laboral durant la jornada de treball segueixen sent les causes no traumàtiques, com els infarts i vessaments cerebrals.

Salut laboral i gènere: la precarietat té rostre de dona

Dades de sinistralitat per gènere, 2017/2018

Fent una anàlisi de les dades de sinistralitat dels accidents laborals amb baixa del 2018 i comparant-les amb les dades del 2017, podem veure la diferència entre els dos gèneres quant a l'accidentalitat laboral.

L'alerta social està servida: **28.570** treballadores es van accidentar en el seu lloc de treball i van ser baixa durant l'any 2018 un **1,25%** més que l'any 2017, en què 28.218 treballadores van patir un accident laboral amb baixa.

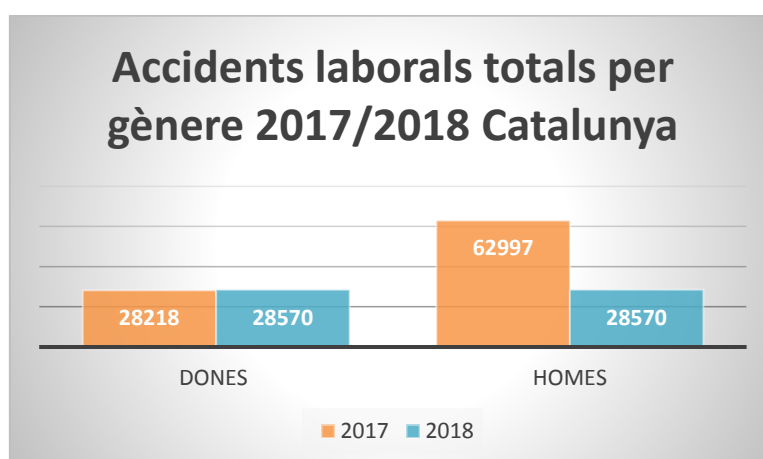
«En aquest món en constant canvi sembla que per a les dones treballadores les coses ni canvien, ni milloren.»

En l'anàlisi detallada de les dades del 2018, comparades amb les del 2017 d'ambdós gèneres, es visualitza l'evolució dels accidents segons el gènere: mentre en el cas dels homes els accidents amb baixa pugen un 4,97%, entre les dones pugen un 1,25%.

Hi ha menys accidents entre les dones treballadores? O no es declaren?

ACCIDENTS LABORALS AMB BAIXA TOTALS A CATALUNYA. COMPARATIVA PER GÈNERES I ANYS 2017/2018

	2017	2018	VARIACIÓ %
HOMES	62.997	66.125	4,97%
DONES	28.218	28.570	1,25%

Per gravetat, pel que fa a als accidents amb baixa durant el 2018 per als dos gèneres, observem una evolució paral·lela a les dades del 2017.

A penes s'adverteixen diferències significatives respecte a l'evolució dels accidents amb baixa lleus, que pugen en ambdós gèneres, però sí que hi ha diferències en l'evolució dels accidents amb baixa greus, que baixen entre els homes i pugen en el cas de les dones, i entre els mortals, que pugen entre el col·lectiu masculí i baixen al femení.

La Llei general de la seguretat social, a l'article 156.1, parla del concepte d'accident de treball com «tota lesió corporal que el treballador sofreixi amb ocasió o per conseqüència del treball que executi per compte d'altri», i en el concepte «treballador» s'hi inclouen dones i homes.

El món del treball està en permanent canvi, però no és un canvi positiu per a les dones treballadores, que continuen patint constantment, any rere any, accidents laborals i malalties professionals que van *in crescendo*.

Les dades de sinistralitat laboral per gènere durant el 2018 parlen per si soles.

ACCIDENTS LABORALS AMB BAIXA A CATALUNYA. COMPARATIVA PER GÈNERES I ANYS 2017/2018

ACCIDENTS AMB BAIXA	HOMES 2017	DONES 2017	HOMES 2018	DONES 2018
LLEUS	62.501	28.135	65.635	28.489
GREUS	448	77	432	79
MORTALS	48	6	58	2
TOTALS	62.997	28.218	66.125	28.570

Estudiant el tipus de contracte de les treballadores que van patir un accident laboral amb baixa tant el 2017 com el 2018, veiem que les treballadores que tenien un contracte eventual van patir més accidents, i que aquests es van incrementar l'any 2018 en comparació amb les dades del 2017. En canvi, el 2018, respecte a les dades del 2017, aquelles treballadores que tenien

contracte fix o un contracte sense especificar van experimentar una baixada dels accidents amb baixa totals.

ACCIDENTS AMB BAIXA TOTALS PATITS PER DONES A CATALUNYA SEGONS TIPUS DE CONTRACTE. COMPARATIVA 2017/2018.

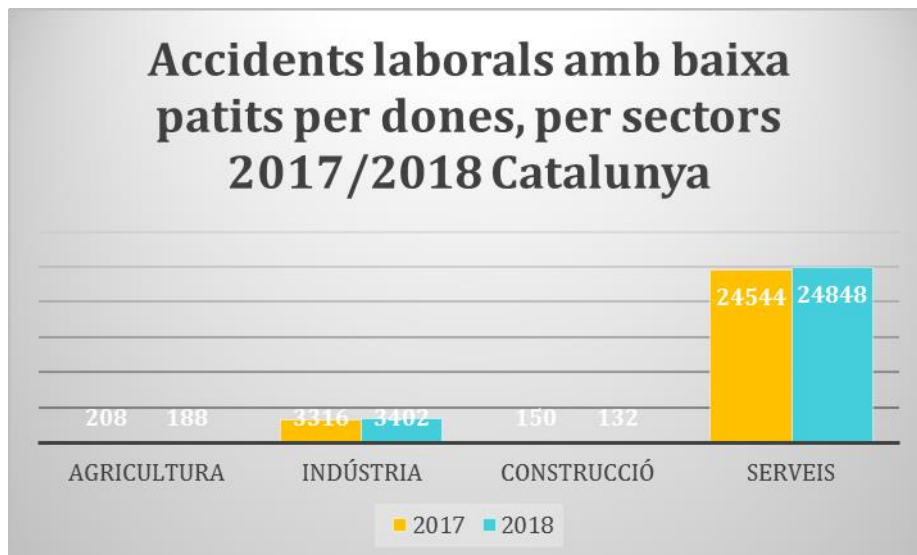
ACCIDENTS TOTALS AMB BAIXA DONES	2017	2018	VARIACIÓ %
CONTRACTE EVENTUAL	9.146	9.751	+6,61%
CONTRACTE FIX	18.787	18.541	-1,31%
CONTRACTE SENSE ESPECIFICAR	285	278	-2,46%

En aquesta línia, si analitzem les dades dels accidents amb baixa totals de 2018 sectorialment, podem observar que en aquells sectors on la presència femenina és més notable, com els serveis i la indústria, els accidents laborals creixen, i en sectors com l'agricultura o la construcció, els accidents baixen respecte a les dades del 2017. La constant incorporació de les dones al treball assalariat es realitza bàsicament al sector serveis i a la indústria.

La presència més gran de la dona en la indústria agroalimentària, la sanitat, la indústria tèxtil i confecció, l'hostaleria i restauració, els serveis (treballs de cura de la llar, atenció a la gent gran, neteja, perruqueries, bugaderies i tintoreries, caixeres de supermercat), l'educació demostra que la dona ocupa feines temporals o a temps parcial i amb certa inestabilitat contractual.

ACCIDENTS LABORALS AMB BAIXA A LES DONES PER SECTORS A CATALUNYA. COMPARATIVA 2017/2018

SECTORS CATALUNYA	2017	2018	VARIACIÓ %
Agricultura	208	188	-9,62%
Indústria	3.316	3.402	+2,59%
Construcció	150	132	-12%
Serveis	24.544	24.848	+1,24%

La doble presència de les dones al mercat laboral i a les tasques de la llar, suposen una doble exposició als riscos i que en molts casos es considerin patologies extralaborals i no laborals, justificant-les falsament amb l'excusa de la doble tasca de les dones treballadores dins i fora de la feina.

En general, les dades sobre la tipologia dels accidents mostren que els homes sofreixen més accidents per riscos físics i mecànics, i les dones estan exposades a altres tipus de riscos, com els ergonòmics o psicosocials.

A més a més dels riscos de seguretat i dels riscos higiènics (exposició a agents químics, biològics, soroll, radiacions) i als ergonòmics, les dones treballadores estan exposades a tota una sèrie de riscos ocults derivats de l'organització del seu treball, relacionats amb els sectors feminitzats que ocupen, com la manca de control i autonomia, exigències i demandes extremes, ritmes accelerats, assignació de tasques que se superposen en el temps, etc., uns riscos que donen origen a problemes en la seva salut com ara l'estrès.

De la mateixa manera que l'organització del treball incideix en la salut de les treballadores, no hem d'oblidar que les dones acostumen a ocupar llocs de treball amb categories laborals inferiors, amb pitjor remuneració, pitjors salaris i compensacions que els seus companys masculins, i escasses possibilitats de promoció en moltes empreses on treballen.

La discriminació laboral i la manca de reconeixement també són riscos laborals que afecten la salut i el benestar de les dones treballadores, i aquests riscos no apareixen a les avaluacions de riscos de les empreses ni es veuen reflectits a les estadístiques, però ben segur que són responsables de l'empitjorament de la salut de les treballadores.

Mortalitat femenina a la feina

No podem mirar cap a una altra direcció: les persones perden la vida a la feina any rere any. Dones i homes que no tornen a casa després de treballar. Accidents mortals.

Dues dones treballadores van perdre la vida el 2018, una al sector de la indústria i una altra a serveis, versus els 58 mortals, que van ser homes.

Comparant les dades dels accidents mortals patits per treballadores del 2017 al 2018, veiem que hem passat de 6 mortals al 2017 a 2 el 2018, amb una reducció del 66,67%. Tanmateix, continuen essent vides truncades, famílies trencades amb causes laborals.

Les dones estan exposades a riscos en aquelles en activitats reconegudes, però no hem d'oblidar que hi ha moltíssimes dones treballadores que desenvolupen la seva feina en activitats econòmicament no reconegudes (treballs domèstics, cura de persones, feines al camp...), treballadores i accidents que queden al marge de les estadístiques. Encara el 2019 les dones representen un percentatge important del treball no regularitzat o d'economia submergida.

ACCIDENTS MORTALS AMB BAIXA PATITS PER DONES EL 2018 PER SECTORS A CATALUNYA

ACCIDENTS MORTALS AMB BAIXA ENTRE LES DONES	
SECTORS CATALUNYA	2018
Agricultura	0
Indústria	1
Construcció	0
Serveis	1

La tendència a l'alça de la sinistralitat, demostra el continu deteriorament del sistema preventiu laboral en els darrers anys com a conseqüència de la crisi econòmica i de les reformes laborals, de la precarietat laboral i de la subcontractació. I les dones no han quedat al marge de la crisi.

La desregularització del mercat laboral ha deixat totalment desprotegides les dones treballadores davant dels riscos, del deteriorament de les condicions de treball i de les relacions laborals.

Fer prevenció sense perspectiva de gènere és fer prevenció a mitges, fer prevenció que no arriba a totes les persones treballadores.

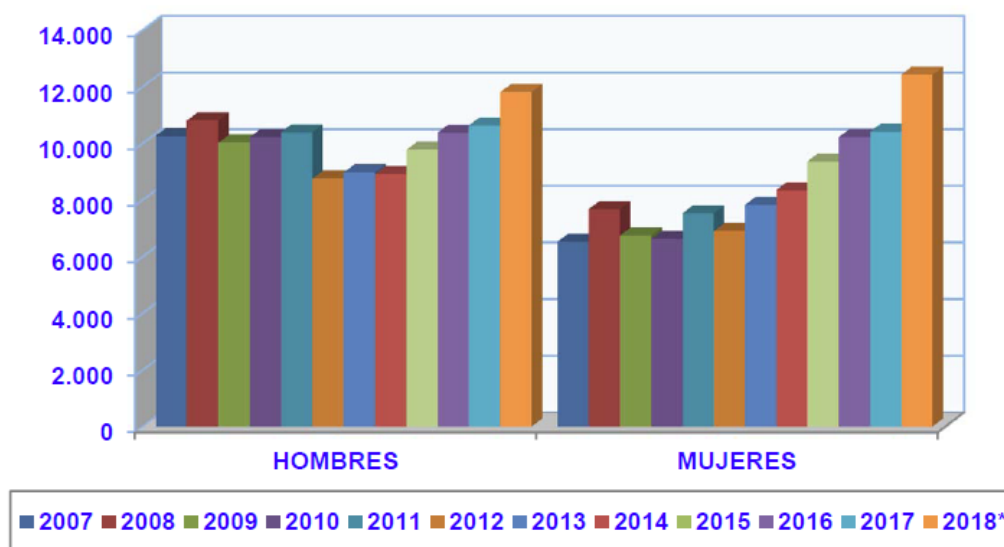
La cultura predominant al món de la prevenció és una cultura preventiva masculinitzada. Les avaluacions que no tenen en compte el gènere de les persones que ocupen aquell lloc de treball avaluat, fan servir valors límit de seguretat o ergonòmics que tenen el seu referent en els estàndards masculins. I les diferències en les avaluacions es basen únicament en temes relacionats amb la reproducció, que són els determinats a la Llei de prevenció de riscos laborals, en el seu article 26. Però és ben cert que les dones treballadores i els homes treballadors no responen de la mateixa manera als riscos i, per tant, no hauríem de fer avaluacions sense la consideració de gènere. Més enllà dels valors estandarditzats de les mesures higièniques o de seguretat han de prevaldre el principi de precaució i l'adaptació a la persona.

Fem visibles les malalties professionals de les dones treballadores

La Llei general de la seguretat social estableix al seu article 157 que s'entén per malaltia professional «la contreta a conseqüència del treball executat per compte d'altri en les activitats que s'especifiquin en el quadre que s'aprovi per les disposicions d'aplicació i desenvolupament d'aquesta llei, i que sigui provocada per l'acció dels elements o substàncies que en aquest quadre s'indiquin per a cada malaltia professional» (llista de malalties professionals aprovada pel Reial decret 1299/2006).

El 2019, parlem molt de sinistralitat laboral i d'accidents de treball però les malalties professionals continuen sent les grans oblidades de les contingències professionals.

CEPROSS-G.23 Evolución anual del número de partes comunicados según sexo

(*) Los datos de 2018 son provisionales

Analitzant les darreres dades del CEPROSS disponibles, podem observar que la declaració de les malalties professionals pel que fa a les estadístiques és lleugerament més elevada en les dones que entre els homes. Però, a més, s'ha de tenir en compte que tot i la presència inferior en nombre de les dones en el món laboral, pel que fa a la incidència de la malaltia professional, és més elevada entre elles.

Malalties relacionades amb la feina, com les musculoesquelètiques, les malalties respiratòries, les hipoacúsies, les produïdes per exposició a agents biològics, els càncers per exposició a tòxics, les malalties cardiovasculars i les relacionades amb estrès en el treball. Actualment es declaren molt pocs casos de càncer professional, probablement perquè els càncers són malalties de llarg període de latència i sovint no es poden associar des d'un bon començament a l'exposició laboral.

Quant a les malalties relacionades amb l'exposició a substàncies químiques, les dones pateixen conseqüències més intenses i a llarg termini per la seva constitució biològica (més quantitat de

matèria grassa al cos) per exemple, durant l'al·letament o l'embaràs el seu cos actua com a bioacumulador químic. A més a més, els valors químics del REACH fan servir l·lindars calculats sobre individus homes joves, sense tenir en compte el gènere femení.

L'explicació sobre les dades de malalties professionals podrien venir donades perquè l'activitat laboral de les dones es concentra majoritàriament en el sector serveis (sanitat, educació...) on les patologies musculoesquelètiques són les més paleses.

La necessària inclusió de la perspectiva de gènere en l'estudi de les malalties professionals és un fet que defensem des de la nostra organització. Les mútues col·laboradores de la Seguretat Social no reconeixen les condicions de treball com a causa de la majoria de malalties laborals, cosa que provoca un increment del registre d'aquestes malalties laborals ocultes com a malalties comunes, atribuint directament la cobertura d'assistència sanitària i prestacions a l'INSS.

El 2019, ni un pas enrere

Després de cinc anys consecutius de creixent econòmic i amb les empreses guanyant beneficis, les empreses no poden continuar utilitzant l'excusa de la crisi econòmica com a coartada per reduir la inversió en prevenció destinada a prevenir els accidents laborals i les malalties professionals, ni per permetre l'empitjorament de les condicions laborals per la manca de pressupost en prevenció.

La normativa en prevenció obliga les empreses i les administracions a vetllar per la correcta prevenció de riscos laborals, a promoure l'equitat en l'exercici dels drets de cada persona treballadora, i a garantir la seguretat i la salut en el medi laboral.

És necessari realitzar una profunda anàlisi des de la perspectiva de gènere de les condicions laborals i els danys derivats del treball en dones i homes, des de la mateixa administració fins a les empreses.

Les dones no podem perdre l'oportunitat reivindicar els nostres drets: el dret a la salut laboral, a treballs dignes i segurs.

*Hem d'acabar amb la segregació horitzontal del mercat de treball respecte a les treballadores.

*Hem d'exigir la millora de les condicions de treball de les dones: prou precarietat i temporalitat.

*Hem de demanar una perspectiva de gènere transversal per implementar mesures preventives i actuacions en l'àmbit de la seguretat i la salut laboral que siguin eficients i eficaces.

*Hem de reclamar que les activitats preventives incloguin la visió de gènere en els riscos de seguretat i higiènic-biològics, ergonòmics i també en l'anàlisi de l'impacte dels factors de risc psicosocials derivats de l'organització del treball.

*Hem d'anar més enllà i exigir la dicotomia preventiva, per acabar amb els estàndards masculins en el món preventiu a les avaluacions de riscos, al disseny dels equips de protecció individual o dels equips de treball i maquinàries...

*Hem de vetllar perquè la vigilància de la salut sovint realitzada de manera indiscriminada en dones i homes, atès que l'avaluació de riscos no sol portar incorporat l'enfocament de gènere, sigui específica i individual, que tingui en compte especialment els aspectes de gènere.

*Hem de garantir la participació les treballadores com a fonts d'informació en tot el procés preventiu a través dels seus representants: delegades i delegats de prevenció.

*Hem de contemplar en les activitats preventives l'envelliment de la població activa i l'assetjament per gènere per erradicar la violència de gènere en l'àmbit laboral.

Les diferències sectorials

Dades de sinistralitat per sectors: agricultura, construcció, indústria, serveis, 2017/2018

El sector serveis hi va haver **61.292** accidents amb baixa totals el 2018, que representen un 64,72% del total d'accidents amb baixa de Catalunya.

El sector indústria hi va haver **21.105** accidents amb baixa totals el 2018, que representen un 22,28% del total d'accidents amb baixa de Catalunya.

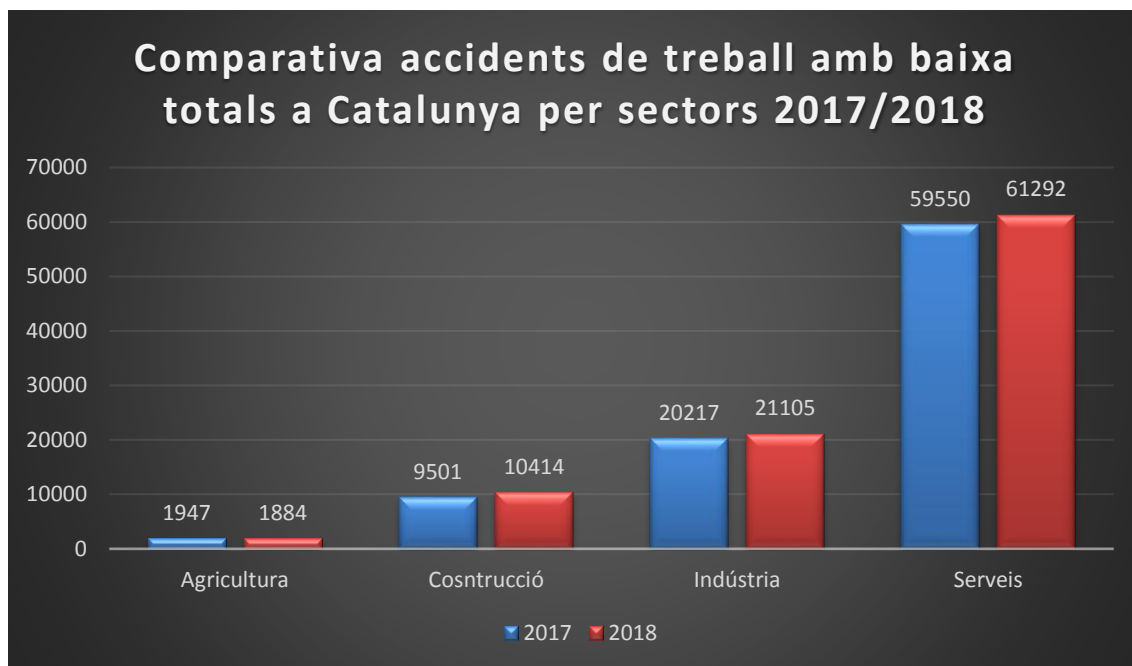
El sector construcció hi va haver **10.414** accidents amb baixa totals el 2018, que representen un 11% del total d'accidents amb baixa de Catalunya.

D'altra banda, a l'agricultura hi va haver **1.884** accidents amb baixa totals el 2018, que representen un 2% del total d'accidents amb baixa de Catalunya.

COMPARATIVA ACCIDENTS DE TREBALL AMB BAIXA TOTALS A CATALUNYA PER SECTORS, 2017-2018

	2017	2018	%
Agricultura	1.947	1.884	-3,24%
Construcció	9.501	10.414	+9,61%
Indústria	20.217	21.105	+4,39%
Serveis	59.550	61.292	+2,93%

**dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.*

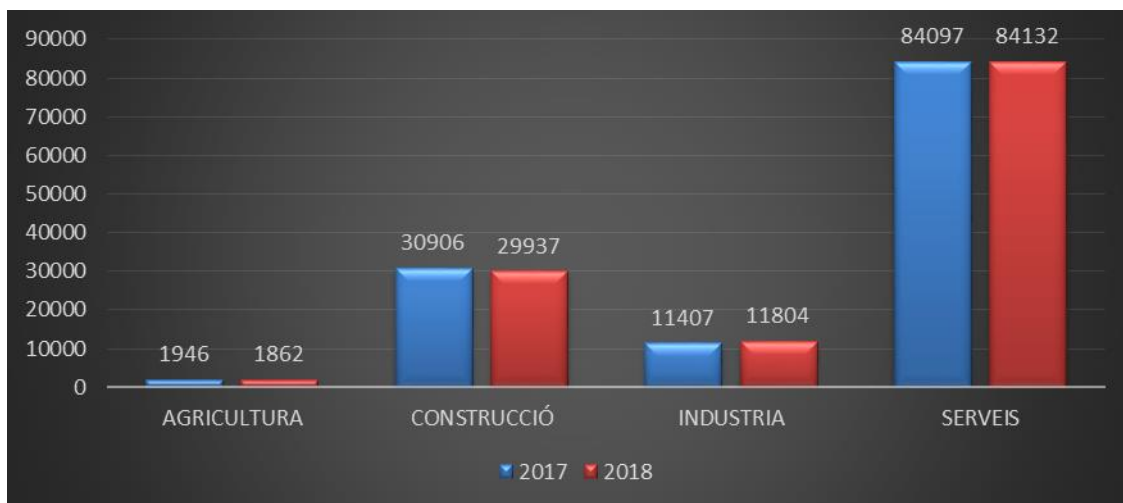
Encara que el sector amb més percentatge d'accidents és el de serveis, perquè també és el que compta amb més ocupació, són els sectors de la construcció i la indústria els que registren un increment més elevat d'accidents laborals amb baixa del 2018 en relació amb el 2017.

El *sector de la construcció* destaca amb diferència respecte a la resta de sectors quant a les dades de sinistralitat laboral dels *accidents amb baixa* a Catalunya, amb un augment del 9,61% respecte al 2017. Al *sector de la indústria* han pujat un 4,39% els accidents totals amb baixa, i el *sector de serveis* un 2,93%. D'altra banda, l'*agricultura* ha baixat un 3,24% en accidents amb baixa totals a Catalunya durant aquests anys analitzats.

COMPARATIVA ACCIDENTS DE TREBALL A CATALUNYA SENSE BAIXA PER SECTORS 2017/2018

	2017	2018	%
Agricultura	1.946	1.862	-4,32%
Indústria	30.906	29.937	-3,14%
Construcció	11.407	11.804	+3,48%
Serveis	84.097	84.132	+0,04%

**dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.*

Gràfica de comparativa accidents de treball sense baixa totals a Catalunya per sectors, 2017-2018

Respecte als accidents amb baixa des del punt de vista sectorial, l'evolució del 2017 al 2018 ha estat un ascens dels accidents als sectors de la construcció amb un +3,48% i de serveis, amb un +0,04%, i un descens al sector de l'agricultura del -4,32% i de la indústria del -3,14%.

Dades per províncies catalanes

Dades de sinistralitat per províncies catalanes: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, 2017/2018

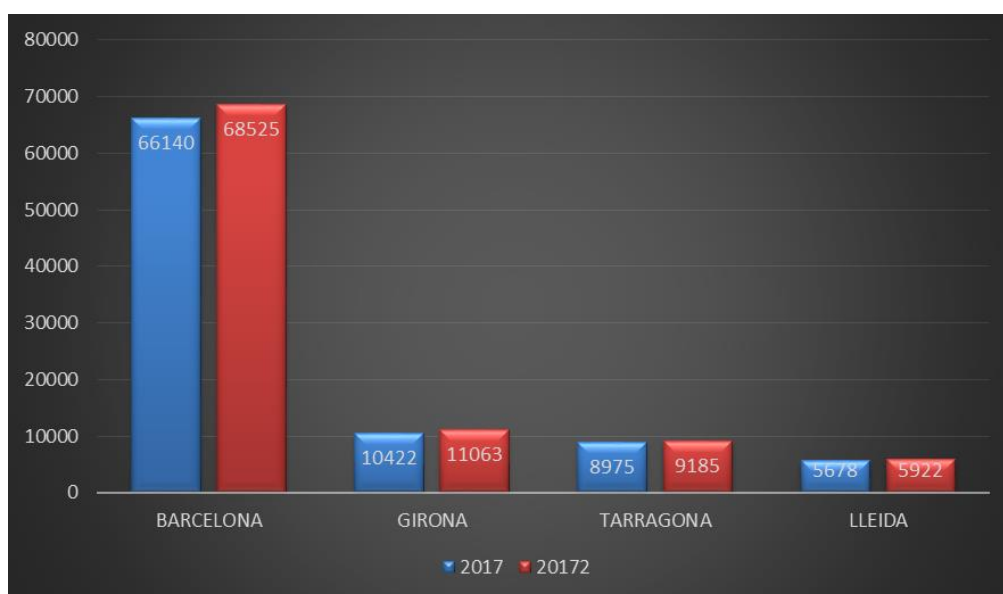
Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona han experimentat una evolució dels accidents laborals, molt condicionada al tipus d'activitat de cada província i a l'afectació que hi ha tingut la crisi econòmica. Les polítiques d'austeritat de les diferents administracions locals i el tarannà de les empreses de cada zona, condicionen molt les dades estadístiques territorials, així com les infraestructures i vies de desplaçament de la província, quan parlem d'accidents in itinere.

Comparant les dades del 2018 amb les del 2017, veiem una evolució de creixement dels accidents amb baixa d'àmbit provincial a les 4 províncies, destacant Girona amb un augment del +6.15% i Lleida amb un +4.30%. L'augment en les comarques de Barcelona ha estat del +3,61%, i a les de Tarragona, d'un +2,34%.

COMPARATIVA ACCIDENTS DE TREBALL AMB BAIXA A CATALUNYA PER PROVÍNCIES 2017/2018

	2017	2018	%
Barcelona	66.140	68.525	+3,61%
Girona	10.422	11.063	+6,15%
Tarragona	8.975	9.185	+2,34%
Lleida	5.678	5.922	+4,30%

**dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.*

Gràfica de comparativa accidents de treball amb baixa totals a Catalunya per províncies, 2017-2018

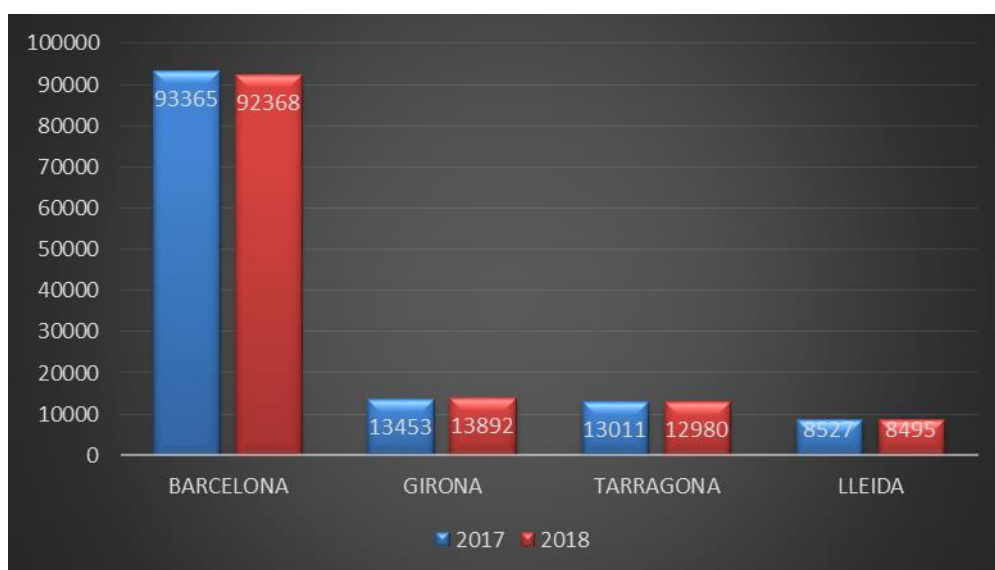
El 2018, a la província de Barcelona va haver-hi 68.525 accidents totals amb baixa, que representen el 72% dels accidents amb baixa totals de Catalunya. Les dades de la província de Girona van ser d'11.063 accidents totals amb baixa, que representen l'11% dels accidents amb baixa totals de Catalunya el 2018. El mateix any, a la província de Tarragona hi va haver 9.185 accidents totals amb baixa, que representen el 10% dels accidents amb baixa totals de Catalunya. I a la província de Lleida, 5.922 accidents totals amb baixa, que representen el 7% dels accidents amb baixa totals de Catalunya.

Els accidents sense baixa en l'àmbit nivell provincial evolucionen diferentment segons les províncies, ja que pugen a la província de Girona un +3,26% però baixen lleugerament a les altres tres províncies catalanes (a Barcelona un -1,07%, a Lleida un -0,38% i a Tarragona un -0,24%).

COMPARATIVA ACCIDENTS DE TREBALL SENSE BAIXA A CATALUNYA PER PROVÍNCIES 2017/2018

	2017	2018	%
Barcelona	93.365	92.368	-1,07%
Girona	13.453	13.892	+3,26%
Tarragona	13.011	12.980	-0,24%
Lleida	8.527	8.495	-0,38%

**dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.*

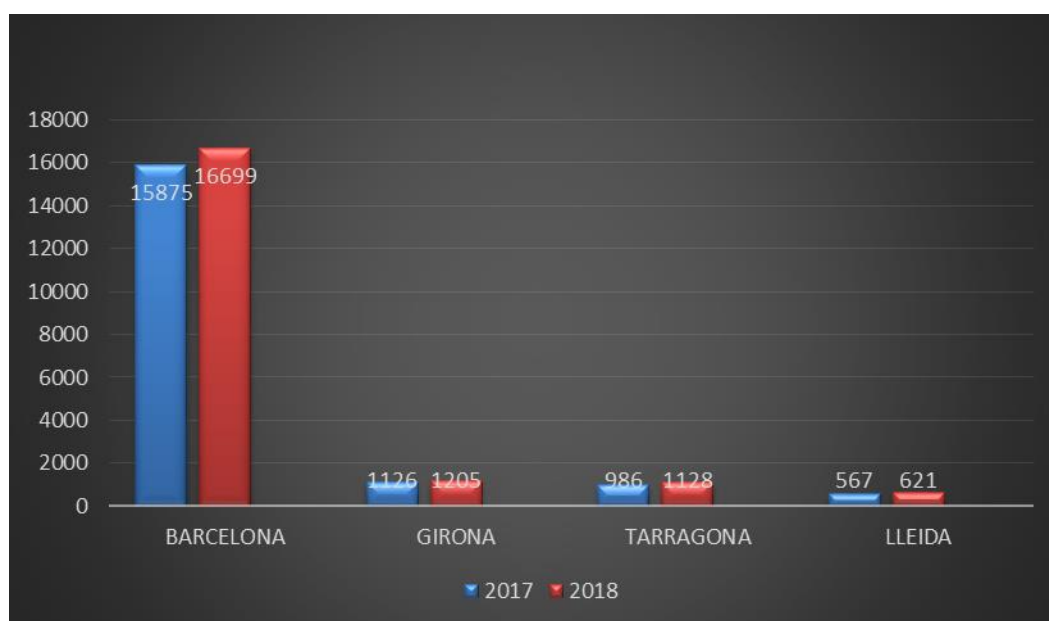

Gràfica de comparativa accidents de treball sense baixa totals a Catalunya per províncies, 2017-2018

Els accidents in itinere per províncies evolucionen a l'alça l'any 2018 respecte al 2017 en les quatre províncies catalanes, destacant l'ascens de les dades de la província de Tarragona amb un +14,40% i de Lleida amb un +9,52%; a Girona augmenten el +7,02% i a Barcelona, el +5,19%.

COMPARATIVA ACCIDENTS IN ITINERE A CATALUNYA PER PROVÍNCIES 2017/2018			
	2017	2018	%
Barcelona	15.875	16.699	+5,19
Girona	1.126	1.205	+7,02%
Tarragona	986	1.128	+14,40%
Lleida	567	621	+9,52%

**dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.*

Gràfica de comparativa accidents de treball in itinere a Catalunya per províncies, 2017-2018

Dades per comarques catalanes

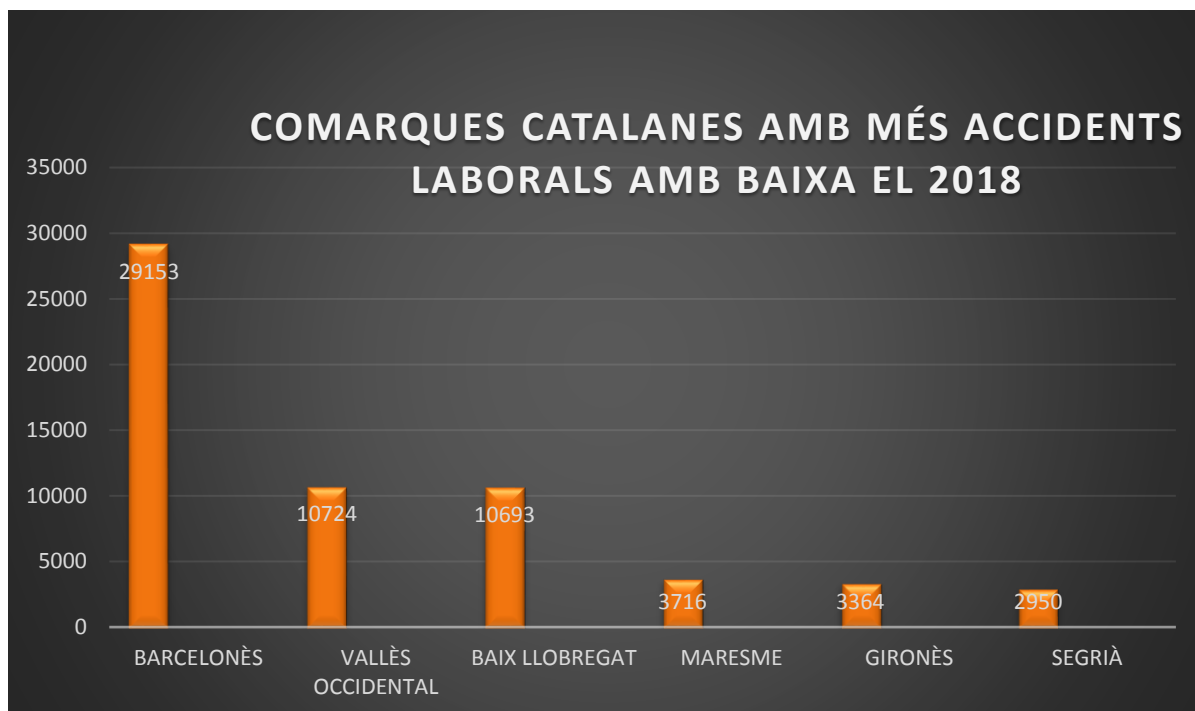
Dades de sinistralitat per comarques catalanes 2017/2018

ACCIDENTS LABORALS AMB BAIXA PER COMARQUES CATALANES, COMPARATIVA 2017/2018

COMARQUES CATALUNYA	2017	2018	VARIACIÓ %
ALT CAMP	678	712	+5,01%
ALT EMPORDÀ	1.658	1,673	+0,90%
ALT PENEDEès	1.256	1.299	+33,20%
ALT URGELL	199	193	-3,02%
ALTA RIBAGORÇA	33	35	+6,06%
ANOIA	1.041	1.120	+7,59%
BAGES	2.414	2.719	+12,63%
BAIX CAMP	1.930	2.012	+4,25%
BAIX EBRE	836	885	+5,86%
BAIX EMPORDÀ	1.455	1.555	+6,87%
BAIX LLOBREGAT	10.021	10.693	+6,71%
BAIX PENEDEès	791	887	+12,41%
BARCELONÈS	28.711	29.153	+1,54%
BERGUEDÀ	429	401	-6,53%
CERDANYA	163	145	-11,04%
CONCA DE BARBERA	460	406	-11,74%
GARRAF	1.138	1.206	+5,98%
GARRIGUES	167	189	+13,17%
GARROTXA	798	997	+24,94%
GIRONÈS	3.178	3.364	+5,85%
MARESME	3.633	3.716	+2,28%
MONTSIÀ	655	604	-7,79%
NOGUERA	387	430	+11,11%
OSONA	2.137	2.386	+11,65%

PALLARS JUSSÀ	94	109	+15,96%
PALLARS SUBIRÀ	48	53	+10,42%
PLA D'URGELL	560	680	+21,43%
PLA DE L'ESTANY	451	507	+12,42%
PRIORAT	48	55	+14,58%
RIBERA D'EBRE	125	121	-3,20%
RIPOLLÈS	320	369	+15,31%
SEGARRA	391	447	+14,32%
SEGRIÀ	3.000	2.950	-1,67%
SELVA	2.408	2.472	+2,66%
SOLSONÈS	148	173	+16,89%
TARRAGONÈS	3.387	3.432	+1,33%
TERRA ALTA	65	71	+9,23%
URGELL	477	495	+3,77%
VALL D'ARAN	146	145	-0,68%
VALLÈS OCCIDENTAL	10.680	10.724	+0,41%
VALLÈS ORIENTAL	4.699	5.112	+8,79%

**Dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.*

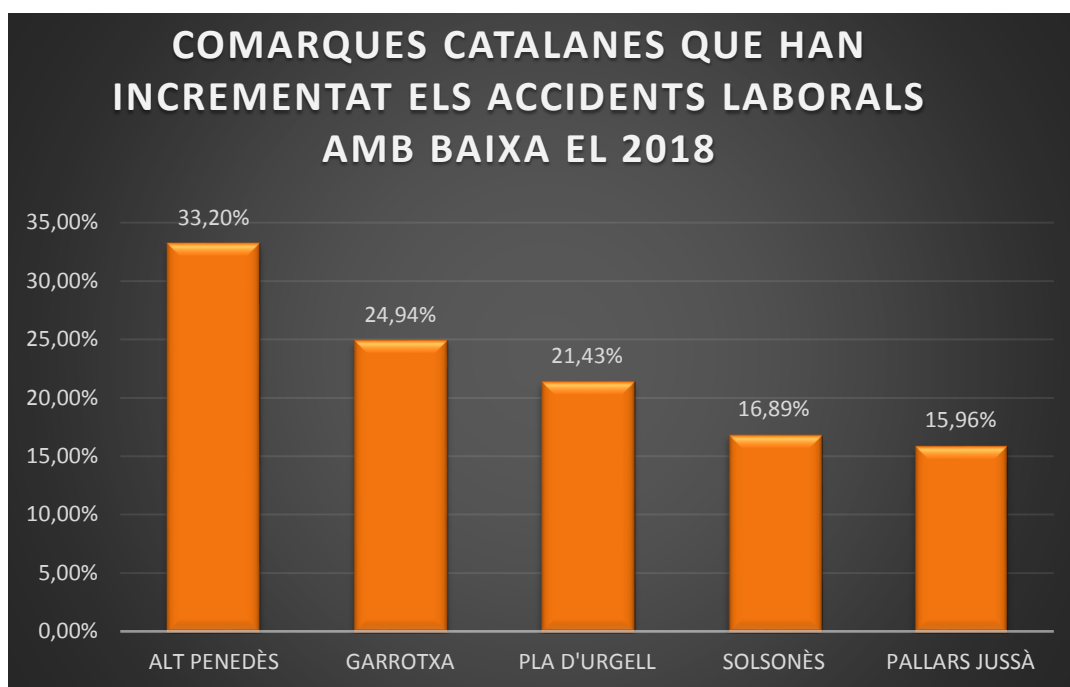

En estudiar les dades dels accidents amb baixa totals a les comarques catalanes, veiem una evolució diferent, marcada per les característiques de cada territori i el teixit industrial i les activitats econòmiques que marquen cada comarca.

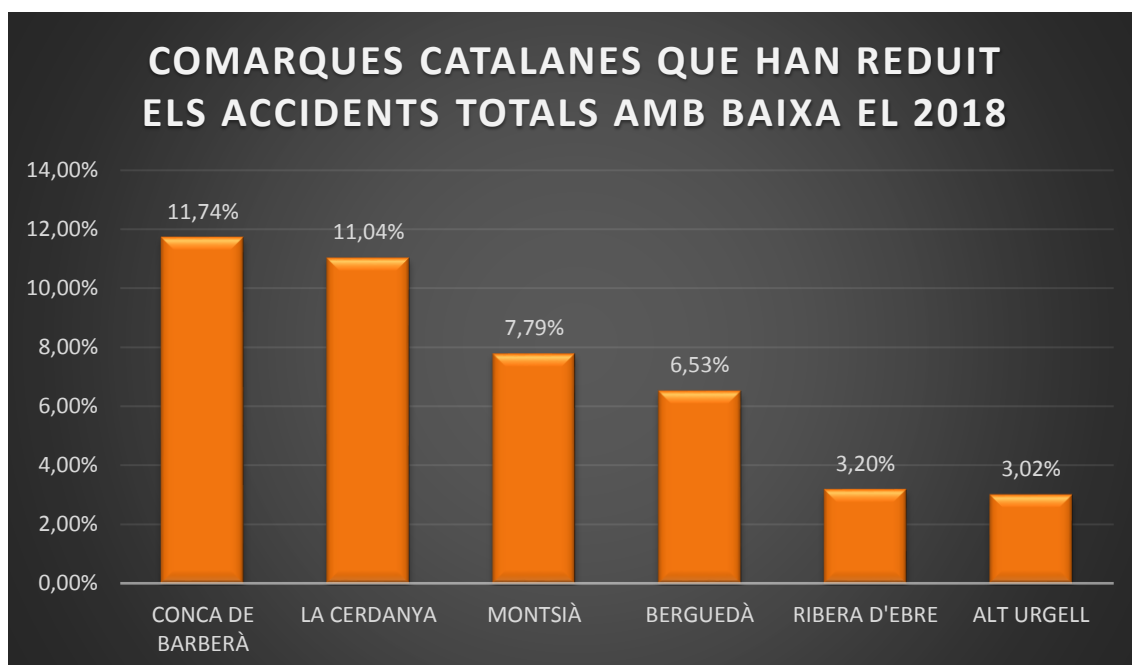
Així doncs, les comarques més industrialitzades presenten un nombre més elevat d'accidents laborals amb baixa, sobretot aquelles que es troben a la rodalia de Barcelona capital i a la comarca del Gironès i el Segrià.

Respecte a les comarques amb més accidents laborals amb baixa al Barcelonès, que és la comarca amb més accidents laborals amb diferència, aquests han augmentat un 1,54% respecte a les dades del 2017, i al Vallès Occidental un 0,41%, al Baix Llobregat un 6,71%, al Maresme 2,28%, al Gironès 5,85% i al Segrià, tot i el nombre elevat d'accidents amb baixa en comparació amb les altres comarques catalanes, han aconseguit reduir-los un 1,67% respecte a les dades de l'any anterior.

Tanmateix no és en aquestes comarques on més han pujat els accidents laborals amb baixa el 2018 respecte a l'any 2017. Com podem observar al gràfic següent, les comarques catalanes que han experimentat un creixement més elevat dels accidents laborals amb baixa el 2018 respecte a les dades de l'any anterior són, per ordre de magnitud, la comarca de l'Alt Penedès, seguida de la Garrotxa, el Pla d'Urgell, el Solsonès i el Pallars Jussà.

Les comarques catalanes que han reduït el nombre d'accidents laborals amb baixa el 2018 respecte a les dades del 2017, han estat la Conca de Barberà, la Cerdanya, el Montsià, el Berguedà, la Ribera d'Ebre i l'Alt Urgell.

Les dades dels accidents sense baixa i in itinere no estan desglossades per comarques a l'Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya.

Malalties professionals a Catalunya

Evolució gener-setembre comparativa 2017/2018

Les *malalties professionals* a Espanya es van recollir en una llista mitjançant el Reial decret 1299/2006. Es defineixen com totes aquelles malalties produïdes com a conseqüència de les circumstàncies psíquiques, físiques, químiques, geogràfiques, etc., en què els professionals desenvolupen la seva feina. I es divideixen, segons aquest Reial decret, en sis grups.

Les *malalties amb origen també laboral* però no incloses en aquest llistat, són considerades com a malalties derivades del treball o com a accident laboral.

La infradeclaració i infradetecció de les malalties professionals a Catalunya continua sent alarmant.

L'any 2018 es van declarar **3.403** malalties professionals, un +15,67% més que l'any anterior.

A Catalunya es van declarar el 14,04% de les malalties professionals d'Espanya, que en el seu conjunt se n'hi van declarar **24.231**.

A escala nacional, el 82,34% de les malalties són degudes a agents físics, en particular, a malalties provocades per postures forçades i moviments repetitius a la feina.

El 47,29% corresponen a malalties amb baixa.

A tot Espanya només s'han declarat **28 malalties professionals causades per agents carcinògens** (càncer) tot i que aquests agents estan presents a molts llocs de treball.

Per CNAE-2009, destaquen les dades de la declaració de malalties professionals a la indústria manufacturera i el comerç a l'engròs i al detall.

Existeix un enorme subregistre de les malalties d'origen laboral a causa de la mala praxi de les mútues en la determinació de les contingències, que deriven *malalties professionals* als serveis públics de salut perquè siguin tractades com a contingències comunes, il·lustrant així la prevenció de riscos en les empreses i col·lapsant els serveis públics de salut. A més a més, aquesta infradeclaració fa que moltes malalties relacionades amb la feina que tenen un origen multicausal, com càncers o malalties cardiovasculars, no es declarin. El quadre de malalties professionals no inclou cap malaltia relacionada amb l'organització del treball ni per càrrega de feina. Tot això provoca un cost de gestió encobert que es deriva al sistema públic de salut en lloc de ser assumida per les mútues col·laboradores amb la seguretat social.

No hem d'oblidar que la degradació de les condicions de treball fa que les *malalties per exposició a riscos psicosocials* siguin cada vegada més freqüents, encara que no es vegin reflectides en les estadístiques com a contingències professionals. Una organització del treball tòxica, basada en el reforçament de la capacitat unilateral de l'empresariat, és a la base d'un empitjorament sistèmic de les condicions laborals mitjançant un increment dels ritmes i de les càrregues de treball. A més, augmenten els casos d'assetjament laboral, que és un cas extrem de violència a la feina.

És especialment perjudicial per a la integritat i la salut de les persones, sobretot de les dones, que solen treballar en condicions més precàries i en sectors com la sanitat, l'educació, la cura domèstica o els treballs de cara al públic, en què hi ha una prevalença més gran de la violència física i psicològica, fins i tot sexual en alguns casos. Augmenten també els casos i la freqüència de les agressions a causa del deteriorament dels serveis públics i s'estén el consum de fàrmacs entre la població treballadora per poder suportar les condicions de treball cada vegada més precàries, els ritmes frenètics i l'excessiva càrrega de treball.

El perquè dels accidents i les malalties professionals

Reforma laboral: Noves formes de treball

Totes les feines tenen riscos, amb independència del seu lloc de realització o del tipus d'activitat de què es tracti. La prevenció de riscos laborals tracta d'eliminar, reduir o minimitzar en la mesura del possible els accidents que es poden arribar a produir a conseqüència del treball, formant els treballadors i les treballadores i dotant-los de més mesures de seguretat.

Les estadístiques ens permeten conèixer quines són les principals causes d'accidents laborals. Molts accidents laborals es poden evitar amb un bon pla de prevenció amb el qual s'avaluïn els riscos, i amb el qual els treballadors rebin la informació i formació necessàries per a un acompliment segur de la seva activitat laboral i, a més, es valorin normativament mitjançant vigilància de la salut específica altres factors com la sensibilitat personal (patologia de base, discapacitat, tractaments, etc.).

Tot i que en els darrers anys han empitjorat els riscos psicosocials, principalment com a conseqüència de l'empitjorament de les condicions de treball, encara no s'han normalitzat les avaluacions de riscos psicosocials, i molt menys la implantació de les mesures preventives. La precarietat i la inseguretat a la feina és avui una característica central del mercat laboral amb una gran repercussió sobre la salut física i mental de les persones treballadores. Són imprescindibles les avaluacions de riscos psicosocials a totes les empreses i promoure les intervencions per millorar la salut i el benestar en el treball, així com minimitzar els danys ocasionats per l'estrès, l'assetjament, el *burn-out* i la violència laboral.

La fatiga mental, l'estrès, l'ansietat i la depressió estan en el punt de mira dels accidents en l'entorn laboral, ja que en els últims anys ha suposat la segona causa de baixa laboral.

Les TIC faciliten la feina, però difuminen la frontera entre la vida professional i la personal. La connectivitat no ha de ser, en cap cas, sinònim de disponibilitat permanent cap a l'empresa, ja que està augmentant els riscos psicosocials que són una important font de sinistralitat laboral en els últims anys.

El dret a la desconexió ha de ser un dret garantit a totes les empreses.

L'expansió del comerç electrònic, dels repartidors de menjar a domicili i de la prestació de serveis personals a través de plataformes digitals està provocant un nou «**feudalisme digital**» que contribueix a incrementar la precarietat i a l'expansió dels falsos autònoms. Aquesta nova modalitat de treball suposa també una major exposició a riscos laborals, i en especial els psicosocials, per les pressions i el constant control digital de la seva feina.

Els accidents sempre són causats; mai són casuals. Generalment són accidents multicausals per sobreexforços físics sobre el sistema musculoesquelètic, etc.

Després de la pretesa sortida de la crisi econòmica, la realitat de la sinistralitat a les empreses catalanes no ha millorat i l'empitjorament de les condicions de treball i la manca de prevenció a les empreses són conseqüència:

Del constant deteriorament de la qualitat de les condicions de treball a causa de les **reformes laborals**, la desregulació i precarització dels models de contractació, augment de l'atur, temporalitat i la flexibilitat laboral en els nous contractes, la devaluació salarial, etc.

De la **mercantilització de la prevenció**, convertint la protecció de la salut dels treballadors en un joc d'escacs per escatimar costos i evitar inversions.

De la pèrdua d'influència dels **delegats i delegades de prevenció** que, com a representants dels treballadors i treballadores en temes de prevenció de riscos laborals, que veuen delimitades o anul·lades les seves actuacions davant de la passivitat preventiva de les empreses que no volen invertir ni dedicar temps ni esforços ni tan sols a complir la llei, i molt menys a millorar els llocs de treball i les condicions en què es realitzen les tasques per garantir la seguretat i salut dels seus treballadors. Amb la complicitat de les lleis que amb els darrers canvis legislatius relatius a la prevenció de riscos laborals afavoreixen disminuir i limitar les possibilitats d'actuació dels delegats i delegades de prevenció i la prevenció en si mateixa.

De la inadequada **classificació dels accidents laborals** per part de les mútues d'accidents de treball i la infradeclaració de malalties professionals.

Des de la UGT de Catalunya som conscients de la necessitat de garantir treball estable, igualitari i de qualitat reclamant polítiques públiques en salut laboral i més control de l'administració sobre l'aplicació d'eines de prevenció de riscos laborals a totes les empreses, més enllà del mínim compliment de la normativa de prevenció per reduir els danys a la salut dels treballadors. El nostre objectiu és ajudar a construir un món laboral sense accidentalitat, amb llocs de treball segurs i saludables que garanteixin els drets de les persones treballadores en totes les etapes de la seva vida laboral.

2019, el drama continua. La necessitat d'un canvi

Posicionament de la UGT de Catalunya

La Llei de prevenció de riscos laborals i les normes que la despleguen ens indiquen com és el camí que s'ha de seguir i què s'ha d'aplicar en tots els centres de treball per garantir la salut i la seguretat de les treballadores i dels treballadors.

Per aquests motius proposem i demanem:

DEROGACIÓ IMMEDIATA DE LES REFORMES LABORALS per acabar amb la precarietat, principal font de la sinistralitat laboral a Catalunya. Cal retornar els drets retallats a les treballadores i als treballadors i crear-ne de nous amb l'objectiu de crear llocs de treball segurs i saludables, amb salaris dignes i amb drets per combatre el frau i l'economia submergida.

UN PLA DE XOC CONTRA LA SINISTRALITAT LABORAL. Des d'UGT fa temps que advertim del constant increment que des de l'any 2013 registra la sinistralitat laboral al nostre país. Aquest repunt és conseqüència de la precarització de les condicions de treball i de les retallades en la inversió preventiva dutes a terme per les empreses.

Des d'UGT proposem que a través del diàleg social es reforci el pla d'acció que es va posar en marxa en el seu moment amb les diferents estratègies, i es concreti en un pla de xoc.

REFORMA DEL MARC NORMATIU DE LA PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS. Incorporació expressa de la perspectiva de gènere en la Llei de prevenció de riscos laborals; modificació de l'art. 25 quant al dret a l'adaptació del lloc de treball de treballadors i treballadores amb avançada edat; derogació de l'art. 54 f) de l'ET perquè les addiccions no siguin la causa d'acomiadament o sanció, sinó pressupost d'un pla de reinserció de la persona treballadora addicta com a persona malalta; inclusió específica en l'art. 3 de la LPRL de determinats col·lectius avui exclosos o insuficientment regulats: persones emprades de la llar, persones teletreballadores, personal del sector de l'ajuda a domicili, etc.; modificar l'art. 30 de la LPRL així com el seu desenvolupament reglamentari (RD 39/1997) prioritzant els serveis i mitjans propis de l'empresari davant dels aliats en la gestió de la prevenció; delimitació de l'abast i contingut de formació preventiva de l'art. 19 de la LPRL;

INVERSIONS EN PRL. A Catalunya cal dotar el Marc estratègic (2015-2020) de pressupost i establir un nou pla de govern amb els recursos econòmics i humans necessaris per implementar i portar a terme els objectius. Considerem necessari que la recaptació de les sancions per incompliments en matèria de prevenció de riscos laborals de les empreses, serveixi per dotar econòmicament activitats de prevenció de riscos laborals.

REFORÇAR LA INSPECCIÓ DE TREBALL. Hi ha moltes empreses que continuen incomplint de manera reiterada la legislació vigent en PRL, és per aquest motiu que l'autoritat laboral ha de vetllar pel compliment de la normativa i sancionar l'incompliment. Per això és necessari reforçar els recursos de la Inspecció de Treball, la manca de recursos de la Inspecció de Treball és fa cada dia més palesa. Mentre que a l'Estat espanyol disposen d'un inspector/inspectora

de treball per cada 15.000 treballadors i treballadores, la mitjana europea és gairebé la meitat (1 inspector/inspectora per cada 7.300 persones).

CREACIÓ DE JUTJATS ESPECIALITZATS EN SINISTRALITAT LABORAL. Cal que des de l'Administració es prenguin mesures urgents al respecte per disminuir dràsticament aquests temps d'espera tan perniciosos per a les víctimes d'accident laboral, les seves famílies i per a la justícia en general. És fonamental la creació dels jutjats especialitzats en sinistralitat laboral, acció requerida i promoguda per la mateixa Fiscalia i que està pendent del dictamen del Consell General del Poder Judicial.

CONCRECIÓ D'UN PLA GLOBAL DE LLUITA CONTRA LES MALALTIES PROFESSIONALS. És necessari adoptar mesures normatives que intensifiquin la relació entre el diagnòstic i la declaració; articular un procediment d'actualització molt més senzill i ajustat a la realitat; incorporar les malalties mentals seguint el criteri de l'OIT, que va introduir els trastorns mentals i del comportament en la nova llista aprovada el 2010; promoure l'estudi de malalties professionals emergents, identificant les seves causes, amb la finalitat de poder adoptar les mesures de prevenció oportunes amb l'antelació suficient; facilitar que els metges dels diferents sistemes sanitaris puguin diagnosticar aquest tipus de malalties fàcilment, dotant-los de mitjans i sistemes que els orienti a l'hora de determinar l'origen laboral de la patologia; articular un sistema que permeti acudir a l'INSS per determinar el caràcter professional d'una malaltia sense baixa mèdica (art. 3 del Reial decret 625/2014, de 18 de juliol, pel qual es regulen determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers tres-cents seixanta-cinc dies de la seva durada).

REGULACIÓ NORMATIVA ESPECÍFICA DE LA QUALIFICACIÓ DELS ACCIDENTS DE TREBALL (AT) I DE LES MALALTIES PROFESSIONALS (MP). Urgeix un criteri normatiu que determini amb objectivitat i seguretat la qualificació dels accidents de treball (AT) i malalties professionals (MP). Els AT i les MP infraqualificats quant a la gravetat, inhibeixen tots els mecanismes de protecció, recerca i prevenció que estableix la normativa, a més d'alterar les estadístiques de sinistralitat laboral i permetre obtenir la prima de manera fraudulenta.

MODIFICACIÓ DEL MARC NORMATIU DE LES MÚTUES COL-LABORADORES DE LA SEGURETAT SOCIAL. Cal modificar el marc normatiu d'aquestes entitats col·laboradores, així com el de la incapacitat temporal. Retornant les competències de la gestió i control de les contingències comunes, als serveis regionals de salut i a l'INSS i reservant a les mútues el control exclusiu de la contingència professional, potenciant a més la seva activitat preventiva (ara com ara molt limitada).

EXIGIM A LES EMPRESES LA SEVA EXCEL·LÈNCIA, perquè siguin organitzacions abanderades de la integració de la prevenció a les seves polítiques i constructores de llocs de treball de qualitat, segurs i saludables. Entitats empresarials on es fomentin els serveis de prevenció propis com a model de sistema de prevenció de l'empresa i on es recuperin les inversions en prevenció.

AVALUACIONS DE RISCOS DE SEGURETAT, HIGIÈNICS, ERGONÒMICS I PSICOSOCIALS. Les avaluacions de riscos no només poden abordar els riscos de seguretat i higiene sinó que també han d'avaluar els factors ergonòmics, psicosocials i els riscos emergents, així com aquells relacionats amb l'organització del treball.

GARANTIR LA PROTECCIÓ DELS COL·LECTIUS MENYS AFAVORITS. De col·lectius amb especial vulnerabilitat com els joves i la seva incorporació als llocs de treball incloent-hi la PRL en el pla educatiu dels futurs treballadors i adaptant-los a les noves tecnologies. També la protecció de les dones treballadores, amb actuacions per fer front als riscos ergonòmics i durant la maternitat i lactància. O dels treballadors de més edat, per adaptar els llocs de treball a l'edat de la plantilla i les problemàtiques sobrevingudes per envelliment.

LA NEGOCIACIÓ COL·LECTIVA COM A EINA DE LLUITA I DEFENSA DELS DRETS DE LES PERSONES TREBALLADORES. És imprescindible el foment de la negociació col·lectiva com a eina bàsica de defensa dels drets dels treballadors i treballadores, ja que l'existència de textos legals que reconeixen drets no és suficient per al seu exercici efectiu. A través de l'acció col·lectiva es pot fer valdre el dret constitucional a la seguretat i la salut en el treball de tots els treballadors i treballadores. La revalorització de la negociació col·lectiva ha de permetre que es desenvolupin els objectius establerts en l'Estratègia tant espanyola com en el marc estratègic català de seguretat i salut Laboral, i especialment en les petites i mitjanes empreses.

CREACIÓ DEL DELEGAT/DELEGADA TERRITORIAL EN PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS. Reforma del sistema legal per reforçar els instruments de representació i participació dels treballadors i treballadores a empreses de menys de 6 persones, garantint el dret a la salut i seguretat d'aquelles que, per raó de grandària d'empresa, no tenen representació sindical. Es posa així en valor una afirmació recolzada empíricament que sosté que, SI HI HA REPRESENTACIÓ SINDICAL, HI HA MÉS I MILLOR ACCIÓ PREVENTIVA A LES EMPRESES.

**«365 DIES DE LLUITA. ÉS HORA DE LLUITA.
PER UN TREBALL SEGUR.
LA TEVA SALUT LABORAL ÉS EL TEU DRET»**

FINANCIADO POR:

AT 2018-0074

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE TRABAJO, MIGRACIONES
Y SEGURIDAD SOCIAL

FUNDACIÓN
ESTATAL PARA
LA PREVENCIÓN
DE RIESGOS
LABORALES, F.S.P.

